Regionální účty 2017 – Středočeský kraj

Středočeský kraj se řadí v hodnotách ukazatelů ekonomické výkonnosti na přední místa v rámci regionů České republiky, nejčastěji stojí na druhém místě hned za hlavním městem Prahou. Hrubý domácí produkt dosáhl v roce 2017 hodnoty 599,8 mld. Kč, v případě hrubé přidané hodnoty to bylo 538,2 mld. Kč. U obou těchto ukazatelů vykázal kraj po hlavním městě Praze druhý nejvyšší podíl na celorepublikových hodnotách (shodně 11,9 %), jednalo se o historicky nejvyšší podíly kraje na hodnotách ČR. Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty se vyznačovala oproti republice nadprůměrným podílem průmyslu (43,2 %) a zemědělství (2,7 %). Tvorba hrubého fixního kapitálu dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2016 historicky nejvyšší hodnoty 157,3 mld. Kč, vysoká byla i míra investic (28,20 %); byla vůbec nejvyšší mezi všemi kraji. Čistý disponibilní důchod domácností činil v roce 2017 v kraji 321,8 mld. Kč. Při přepočtu hodnot tvorby hrubého fixního kapitálu a čistého disponibilního důchodu domácností na obyvatele (118,0 tis. resp. 239,1 tis.) zaujímal kraj druhé místo po hlavním městě Praze.

Hrubá přidaná hodnota

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2017 ve Středočeském kraji výše 538,2 mld. Kč, což představovalo na celorepublikové hodnotě podíl 11,9 %, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (25,4 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2017 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů, kde nastal nárůst. Průměrně došlo mezi lety 1995 a 2017 v České republice k 3,1násobnému zvýšení HPH, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení, a to 3,8násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila čtyřnásobně.

V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2017 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 43,2 %, v ČR 31,7 %) a vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se na HPH v kraji podílelo 2,7 %, zatímco v celé republice to bylo 2,3 %). V rámci služeb se nadprůměrným podílem HPH ve Středočeském kraji vyznačovalo odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraj 20,0 %, Česká republika 18,9 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 9,2 %, Česká republika 8,6 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení odvětví stavebnictví (kraj 4,5 %, Česká republika 5,3 %), veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 10,7 %, ČR 15,0 %), informační a komunikační činnosti (kraj 1,4 %, ČR 5,3 %) a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (kraj 2,0 %, ČR 4,0 %).

Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 a 2017

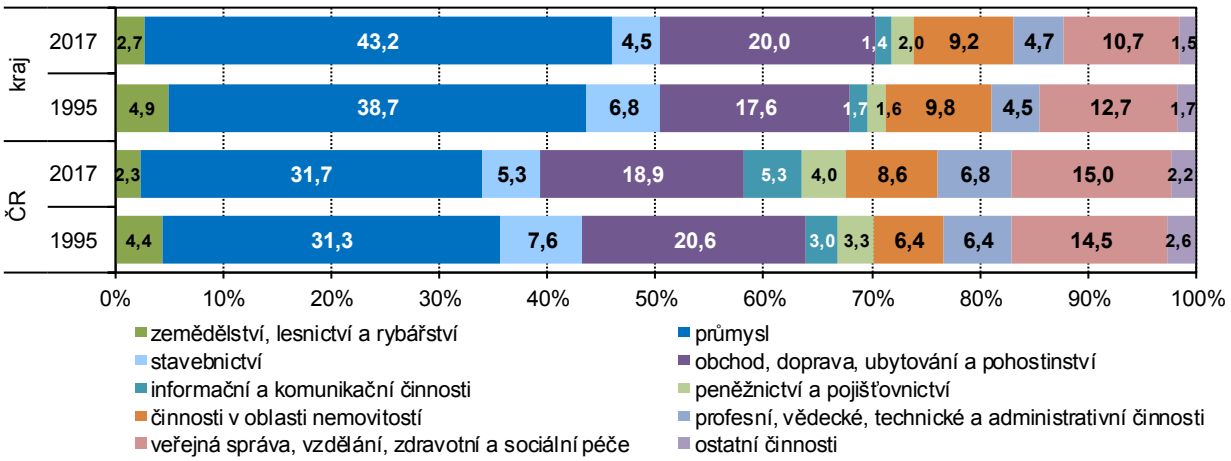

Mezi lety 1995 a 2017 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH (z 38,7 % na 43,2 %, tj. o 4,5 procentního bodu), zatímco v celé republice byl nárůst pouze o 0,3 procentního bodu. V roce 2017 byl podíl průmyslu na HPH ve Středočeském kraji nejvyšší (43,2 %). Nárůst byl mezi lety 1995 a 2017 v kraji zaznamenán také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,6 % na 20,0 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,6 % na 18,9 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2017 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče, činnosti v oblasti nemovitostí a informační a komunikační činnosti.

Regionální hrubý domácí produkt

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2017 výše 599,8 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 445,7 tis. Kč (16 930 EUR), což byla 3. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze a Jihomoravském kraji).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2013 až 2017

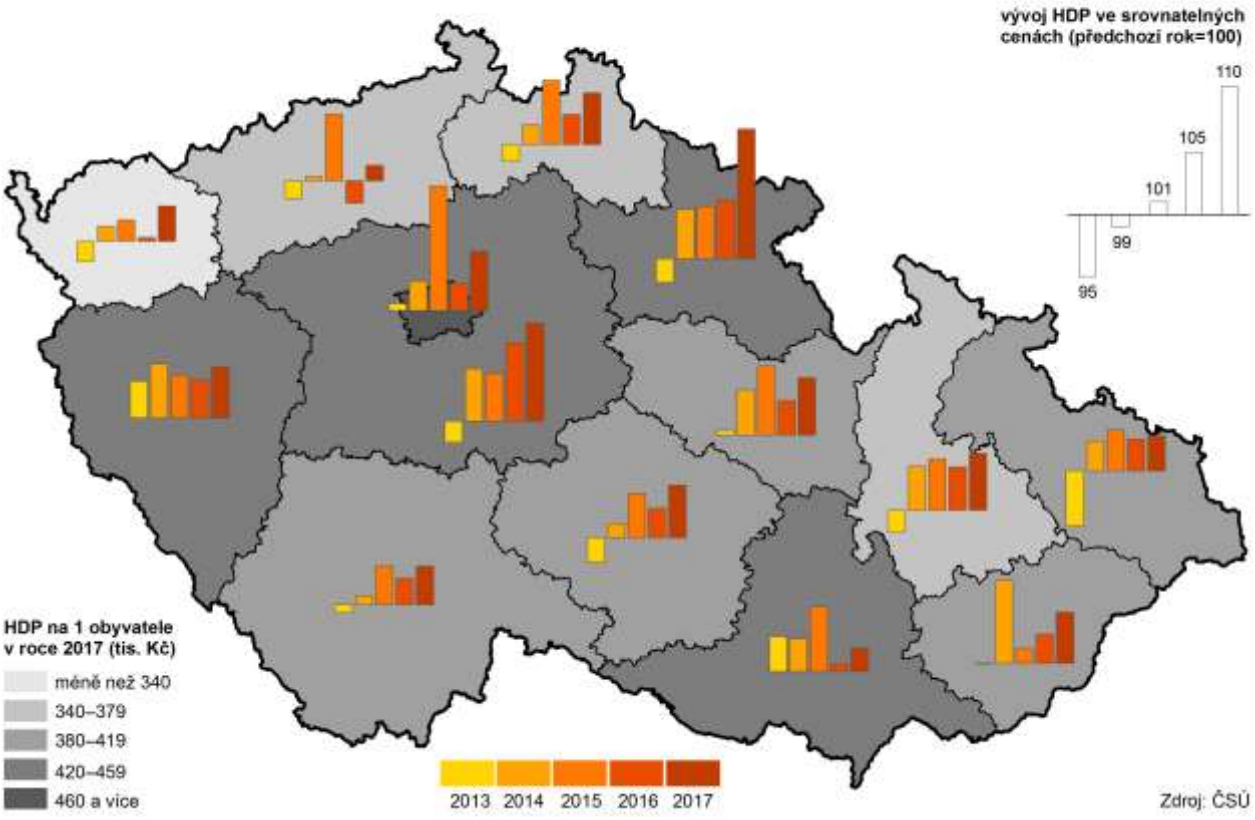

V druhé polovině 90. let posiloval Středočeský kraj z hlediska HDP svoje postavení v rámci celé republiky. Zatímco v roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003 a 2011 se hodnota podílu Středočeského kraje opět přehoupla v roce 2012 přes 11 % a nad touto hodnotou se od té doby stále drží. V roce 2017 vykázal Středočeský kraj historicky nejvyšší podíl na HDP České republiky, a to 11,9 %.

Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou (kromě roku 2013, kdy se na druhé místo těsně dostal kraj Jihomoravský).

Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoje regionálního HDP ve srovnatelných cenách, kdy je za základ brána hodnota z roku 1995 (100 %). V roce 2015 dosáhl Středočeský kraj jako jediný hodnoty vyšší než 200 % (201,6), v roce 2016 se přes hodnotu 200 přehouplo kromě Středočeského kraje (214,1) ještě hlavní město Praha (202,6). V roce 2017 činila hodnota pro Středočeský kraj 230,6 % (v druhé nejvyšší, hl. m. Praze, to bylo 212,0 %), přičemž průměr republiky jako celku činil 173,4 %.

Z výše uvedeného vyplývá i vývoj postavení Středočeského kraje mezi ostatními regiony České republiky z hlediska hodnoty HDP na obyvatele. I v tomto ukazateli se postavení Středočeského kraje mezi lety 1995 a 2017 zlepšilo. Zatímco v roce 1995 se nacházel Středočeský kraj hodnotou dosaženého HDP na obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem (100 %) svými 92,5 % na 7. místě, v roce 2017 obsadil s podílem 93,5 % třetí místo za hl. m. Prahou a Jihomoravským krajem.

Hrubý domácí produkt na obyvatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2017

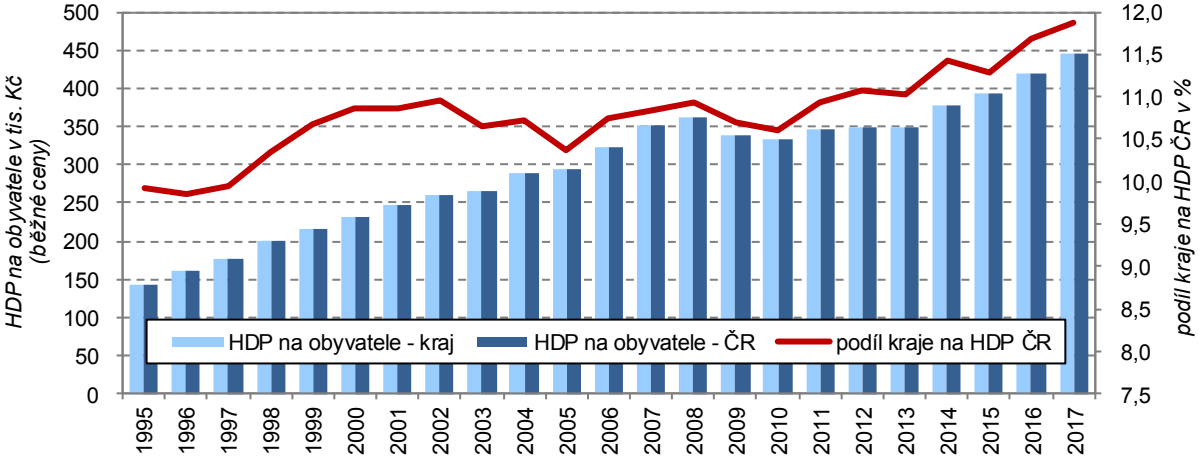

V souvislosti s tím je možné sledovat i vývoj meziročních změn regionálního HDP ve srovnatelných cenách. V celém sledovaném období let 1995 až 2017 zaznamenal Středočeský kraj spolu s Prahou a Pardubickým krajem nejvíce meziročních nárůstů, celkem vzrostl HDP devatenáctkrát oproti pouze třem meziročním poklesům. U celorepublikového HDP se jednalo o sedmnáct nárůstů versus pět poklesů. Mezi roky 2016 a 2017 vykázal Středočeský kraj druhý nejvyšší meziroční nárůst mezi kraji (o 7,7 %, nejvíce po Královéhradeckém kraji s 10,2 %), mezi roky 2015 a 2016 byl meziroční růst HDP ve Středočeském kraji vůbec nejvyšší mezi všemi kraji republiky (o 6,2 %).

Nejvyšší meziroční nárůst HDP vykázal Středočeský kraj v roce 2006 (stejně jako ČR) – o 13,7 % (v ČR to bylo o 6,9 %), což byla zároveň nejvyšší zaznamenaná hodnota meziročního nárůstu HDP v celém sledovaném jednadvacetiletém období mezi všemi kraji.

Naopak největší meziroční propad HDP je možné sledovat v roce 2009, což byl jediný rok, kdy zaznamenaly pokles všechny kraje. Ve Středočeském kraji se jednalo o pokles o 6,7 %, což byla druhá nejvyšší hodnota meziročního poklesu HDP za celé sledované období mezi všemi kraji (větší propad zaznamenal v tomto roce už jen Moravskoslezský kraj o 8,2 %). Po propadu v roce 2009 následoval ve Středočeském kraji slabý nárůst v roce 2010 (o 1,4 %) a vysoký nárůst v roce 2011 (o 6,3 %), což byla nejvyšší hodnota meziročního nárůstu mezi kraji v tomto roce. V letech 2012 a 2013 HDP Středočeského kraje meziročně klesal (o 0,8 % resp., o 1,7 %). V letech 2014 až 2017 byly opět zaznamenány meziročními nárůsty s nejvyšší hodnotou v posledním sledovaném roce 2017 (o 7,7 %).

Meziroční růst/pokles HDP ve srovnatelných cenách ve Středočeském kraji a ČR v letech 1996–2017

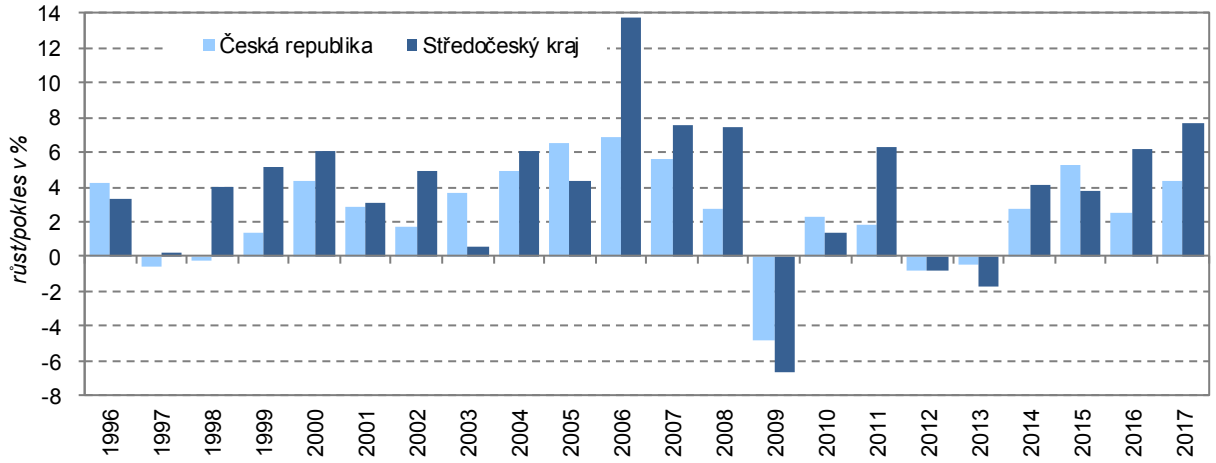

Při porovnání HDP s průměrem 28 zemí Evropské unie (EU28=100 %) dosáhla hodnota HDP na obyvatele v paritě kupní síly ve Středočeském kraji v roce 2017 celkem 83,7 %.

Na jednoho zaměstnance v hlavním pracovním poměru podle místa pracoviště připadala ve Středočeském kraji v roce 2017 hodnota HDP v běžných cenách ve výši 1 201,4 tis. Kč, což představovalo 109,0 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (153,9 %). V případě zaměstnaných osob (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště činilo HDP v kraji 974,7 tis. Kč na osobu, což představovalo 103,2 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (147,7 %).

Tvorba hrubého fixního kapitálu

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), ukazující na investiční aktivity v regionu, dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2016 v běžných cenách historicky nejvyšší hodnoty 157,3 mld. Kč (údaj za rok 2017 není ještě v regionálním členění k dispozici). To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 13,2 %, což byl po hl. m. Praze (28,5 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji.

Druhá nejvyšší hodnota THFK v kraji byla dosažena v roce 2016 (143,6 mld. Kč), třetí v roce 2007 (139,6 mld. Kč), v letech 2008 až 2010 hodnota THFK klesala, v následujících dvou letech rostla a po poklesu v roce 2013 následoval v letech 2014 až 2016 opět nárůst.

Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2016 zvýšila ve Středočeském kraji na 2,7násobek, což byl po Praze (3,9násobek) druhý nejvyšší nárůst.

Na 1 obyvatele připadla v roce 2016 hodnota THFK ve výši 118,0 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (265,8 tis. Kč).

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995 až 2016 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2016 dosáhla hodnoty 28,2 % (ČR 24,9 %). Během celého období let 1995 až 2016 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem osmkrát na prvním a devětkrát na druhém místě mezi kraji, přičemž v posledním roce 2016 byla nejvyšší mezi kraji. V letech 1995 až 2016 míra investic postupně ve všech krajích kromě Prahy klesala (pouze v hlavním městě byla dosažena vyšší míra investic v roce 2016 než 1995, a to o 0,5 p.b.). Ve Středočeském kraji se míra investic během jednadvacetiletého období snížila o 8,2 procentních bodů, zatímco v celé ČR to bylo o 8,4 p.b.

Míra investic*) ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2016

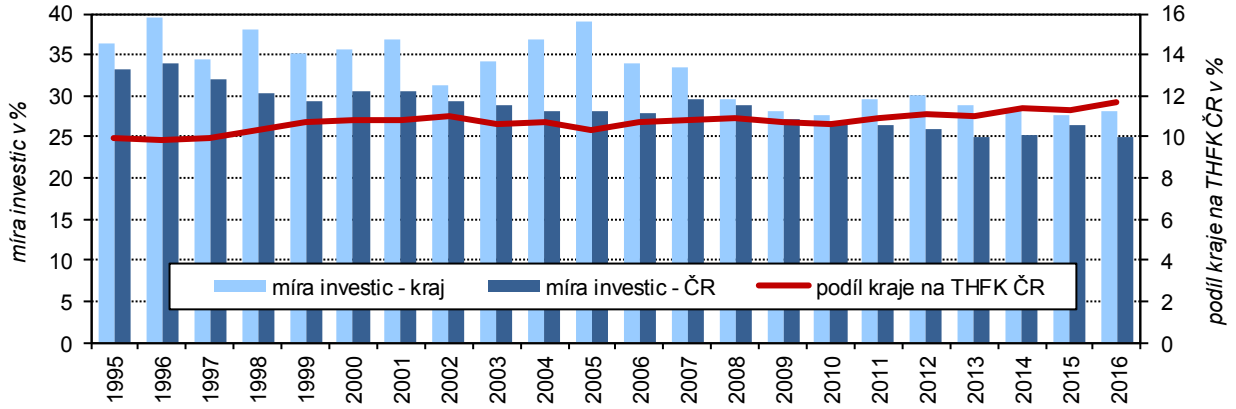

*) míra investic - podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

Čistý disponibilní důchod domácností

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v běžných cenách dosáhl v roce 2017 ve Středočeském kraji hodnoty 321,8 mld. Kč (12 222 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 239,1 tis. Kč, což byla po Praze (307,3 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v období let 1999 až 2017 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za hlavním městem Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2017 to bylo 13,2 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (16,2 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

Porovnání vývoje tvorby HDP a ČDDD na obyvatele

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u ČDDD, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech.

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele se v celém sledovaném období let 1995 až 2017 pohyboval na vyšší úrovni než celorepublikový průměr a s výjimkou let 2011, 2013 a 2017 docházelo k jeho stálému nárůstu. Hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele vykazovala ve Středočeském kraji nižších hodnot než v případě celé republiky (stejně jako ve všech krajích kromě Prahy) a k poklesům došlo ve třech letech 2009, 2012 a 2013.

Pokud vztáhneme ukazatele Středočeského kraje k průměru České republiky (HDP, ČDDD na obyvatele ČR=100 %), zaznamenáme rovněž příznivější vývoj u HDP na obyvatele, kdy došlo ke zvýšení z 92,5 % v roce 1995 na 93,5 % v roce 2017, zatímco hodnota ČDDD byla v roce 2017 stejná jako v roce 1995 (103,8 %); vysoké hodnoty okolo 110 % však tento ukazatel vykazoval v letech 2010 až 2012.

Vývoj HDP, THFK a ČDDD*) na obyvatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2017

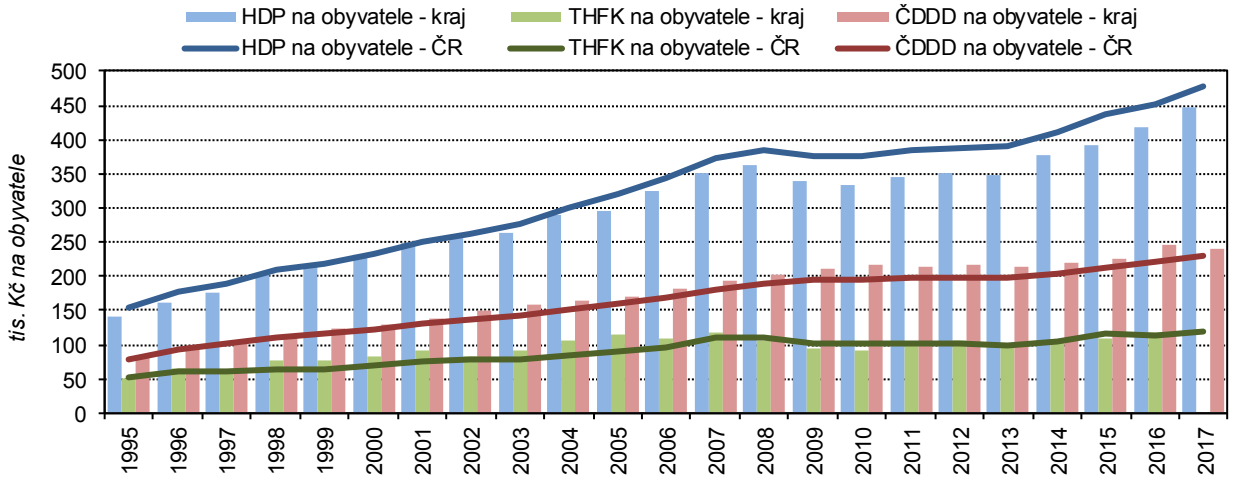

*) HDP - hrubý domácí produkt, THFK - tvorba hrubého fixního kapitálu, ČDDD - čistý disponibilní důchod domácností

Zdroje:

Databáze regionálních účtů

HDP, národní účty

Makroekonomické ukazatele ve Středočeském kraji

	1995	2000	2005	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hrubý domácí produkt (HDP)										
v mil. Kč	157 339	258 453	338 496	420 468	449 502	452 331	493 325	518 922	557 770	599 821
v mil. EUR	4 535	7 260	11 366	16 630	17 874	17 411	17 916	19 023	20 632	22 784
v mil. PPS[1)]	.	.	.	.	25 547	25 990	28 626	30 145	31 682	33 799
vývoj ve srovnatelných cenách, předchozí rok = 100	.	106,1	104,4	101,4	99,2	98,3	104,1	103,8	106,2	107,7
podíl kraje na HDP ČR (%)	9,9	10,9	10,4	10,6	11,1	11,0	11,4	11,3	11,7	11,9
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele										
v Kč	142 063	232 182	294 312	334 450	349 550	348 696	376 832	392 908	418 354	445 710
v EUR	4 095	6 522	9 882	13 228	13 899	13 422	13 685	14 403	15 475	16 930
v PPS[1)]					19 866	20 035	21 866	22 824	23 763	25 115
průměr ČR = 100	92,5	100,2	92,3	88,8	90,5	89,4	91,9	90,1	92,7	93,5
průměr EU 28[2)] v PPS[1)] = 100					74,7	74,8	78,9	78,4	81,1	83,7
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnance										
v Kč	363 854	637 355	821 955	939 245	1 002 777	1 015 593	1 129 190	1 168 425	1 206 936	1 201 442
průměr ČR = 100	103,3	111,3	105,2	100,8	105,1	106,5	113,4	112,3	113,9	109,0
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného										
v Kč	316 109	529 900	665 144	764 736	806 468	810 955	890 523	905 565	954 605	974 726
průměr ČR = 100	101,7	108,2	100,3	97,6	100,6	100,5	105,5	102,1	105,4	103,2
Hrubá přidaná hodnota (HPH)										
v mil. Kč	142 863	235 372	305 937	380 215	403 953	404 892	445 776	466 959	501 367	538 247
v tom podíl odvětví (%)										
zemědělství, lesnictví a rybářství	4,9	3,4	3,0	2,3	3,5	3,5	3,4	3,1	2,8	2,7
průmysl	38,7	39,3	37,7	38,4	40,1	39,6	42,4	42,6	42,7	43,2
stavebnictví	6,8	5,1	6,0	5,9	5,2	5,0	4,7	4,8	4,9	4,5
služby	49,6	52,2	53,3	53,4	51,1	51,9	49,5	49,4	49,6	49,6
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)										
v mil. Kč	57 211	92 077	132 042	116 620	134 928	130 365	138 686	143 560	157 306	.
v mil. EUR	1 649	2 587	4 434	4 612	5 365	5 018	5 037	5 263	5 819	.
podíl kraje na THFK České republiky (%)	10,8	12,6	14,3	10,9	12,8	12,7	12,8	11,8	13,2	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele										
v Kč	51 656	82 718	114 806	92 762	104 925	100 497	105 936	108 698	117 987	.
průměr ČR = 100	101,0	116,7	127,5	91,5	104,8	102,8	102,8	94,2	104,9	
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)										
v mil. Kč	90 802	144 541	195 868	271 319	280 494	277 187	288 382	297 736	326 136	321 751
podíl kraje na ČDDD České republiky (%)	11,1	11,5	12,1	13,1	13,4	13,3	13,4	13,2	13,9	13,2
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele										
v Kč	81 986	129 849	170 301	215 813	218 123	213 680	220 284	225 434	244 657	239 084
průměr ČR = 100	103,8	106,0	107,4	110,0	109,9	107,7	107,5	105,5	110,5	103,8

[1)] PPS - standard kupní síly. Do roku 2010 nejsou dostupné metodicky odpovídající koeficienty pro přepočet HDP z Kč dle ESA 2010.
[2)] EU28 - 28 členských států EU